

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 303/07-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. decembra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. P. P., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky a práva na uloženie trestu výlučne na základe zákona podľa čl. 7 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 TdoVš 2/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. P. P. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. septembra 2007 doručená sťažnosť JUDr. P. P. (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na uloženie trestu výlučne na základe zákona podľa čl. 7 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 TdoVš 2/2007 (ďalej aj „namietané konanie“).

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v namietanom konaní a zároveň sa domáha, aby ústavný súd prikázal najvyššiemu súdu „*konať o veci dovolania*“. Požaduje tiež priznanie finančného zadosťučinenia v sume 100 000 Sk a úhradu trov konania.

Zo sťažnosti vyplýva, že k namietanému porušeniu práv sťažovateľa malo dôjsť *«nezákonným rozhodnutím NS SR č. k. 1 TdošVš 2/2007 (správne má byť 1 TdoVŠ 2/2007, pozn.) tým, že súd odmietol dovolanie obvineného, napriek tomu, že takéto právo mu dáva ustanovenie § 368 ods. 1 Tr. por. Každý má právo domáhať sa zákonom stanoveným postupom svojho práva pred súdmi, i inými štátnymi orgánmi podľa čl. 46 Ústavného zákona č. 460/1992 Zb. a dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

V zmysle § 1 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom /trestný poriadok/ v znení neskorších predpisov účinného do 31. 12. 2005 účelom Trestného poriadku je upraviť postup orgánov činných v trestnom konaní...:

Špeciálny súd Pezinok v konaní č. k. PK 2 Tš 15/2005 rozhodol, že mi ukladá poriadkovú pokutu. Na odvolanie rozhodoval:

NS SR v konaní č. k. 1 Toš 60/2006 rozhodol, že pokutu potvrdzuje,

Na dovolanie rozhodoval opäť NS SR tak, že dovolanie odmietol a s odôvodnenia citujem „Trestný poriadok síce nedefinuje pojem vec právoplatne skončená, ale z výkladu ustanovení § 368 až 392, ktoré upravujú inštitút dovolania je možné vyvodiť záver, že uvedený pojem napĺňajú len rozhodnutia týkajúce sa merita veci, teda rozhodnutia, ktorými sa končí trestné stíhanie obvineného ako celok“.

Podľa môjho názoru, ako aj podľa názoru niektorých sudcov i sudcov NS SR, ktorých nebudem menovať takáto veta nemá oporu v zákone. V súčasnej dobe v spojení s týmto ustanovením podľa mojich zistení i na NS SR sa rozhodujú veci nemeritórne skončené a to len v senátoch, ktoré postupujú v súlade s ustanovením zákona a teda v každom

i nemeritórnom rozhodnutí skúmajú porušenie zákona a o dovolaní konajú a toto neodmietajú.»

V ďalšej časti odôvodnenia svojej sťažnosti sťažovateľ uviedol:

„Rozhodnutia vo veci pokuty, ktoré boli vydané či súdom špeciálneho súdu prvého stupňa, resp. odvolacieho a teraz dovolacieho súdu nekorešpondujú zo zákonom. Či súd prvého stupňa, ako aj súd druhého stupňa sa nezaoberali meritom veci, t. j. či som mal alebo nemal záujem na prieťahoch v konaní. Nikto sa nezaoberal mojim zdravotným stavom. To, že rozhodnutia JUDr. H. sú tendenčné a namierené proti mojej osobe vyplýva z toho, že sa sťažoval na môjho ošetrojúceho lekára na Ministerstve zdravotníctva, Úrade pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, pričom odvsadial mu dali záporné stanovisko k tomu čo od nich vyžadoval. Sudca sám zo svojej iniciatívy pred tým, ako mi uložil pokutu telefonoval môjmu ošetrojúcemu lekárovi a žiadal ho, aby tento povedal, na čo ja trpím. Lekár mu uviedol, že dôvodne som vypísaný v spojení so zdravotnými problémami. Nato hovorca Špeciálneho súdu oznámil, novinárom, že ja trpím na problémy v spojení s chrbticou. Moje zdravotné problémy pretrvávajú. Na to bolo ďalšie pojednávanie, ktoré odročil, pričom novinárom oznámil, že na ďalšom pojednávaní spraví konfrontáciu /všetko v denníku S./. Keďže moje zdravotné problémy pretrvávali, bol som nepretržite PN a napriek tomu mi sudca na ďalšom pojednávaní uložil ďalšiu pokutu a rozhodol bez toho, aby spravil konfrontáciu tak, ako to písali v novinách. Podľa denníka Nový čas rozhodol preto, že už bola podaná žaloba na NS SR zástupcom Dr. M. Dr. L., o určenie že Dr. M. neporušila zákon o advokácii.

Sudca poukazuje na výklad k ustanoveniu §Do rozhodnutia však sudca neuviedol kto spravil výklad zákona.

Už v teórii trestného práva sme sa učili, kto môže vykonávať výklad zákonov. Mám za to, že v tomto prípade nebol spravený výklad zákona a preto sú sudcovia povinní dodržiavať zákon a teda rozhodovať podľa zákona.

JUDr. K. J., ako predseda senátu rozhodol, že moje dovolanie odmieta na tom skutkovom základe, že i keď zákon mi umožňuje podať dovolanie z výkladu ustanovení § 368 až 392, ktoré upravujú dovolanie je možné vyvodiť záver, že ja voči takémuto rozhodnutiu nemôžem podať dovolanie.

Požiadal som i predsedu NS SR, aby mi doručil výklad tohto ustanovenia. Bez odozvy.“

Sťažovateľ na základe uvedeného tvrdí, že senát najvyššieho súdu postupoval pri rozhodovaní v danej veci nezákonne, čo opiera aj o to, že *«Sám predseda senátu píše rozhodnutie formou úvahy „je možné vyvodit““*.

Ústava, ústavné zákony, ale ani Trestný poriadok však neumožňujú súdu rozhodovať na základe „úvah“, ale na základe zákona. V danom prípade som si položil otázku prečo sudca neuviedol napr. úvahu „nie je možné vyvodit““».

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami alebo slobodami, porušenie ktorých sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov prípadne postupom, ktorý im predchádzal.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 2 ústavy kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa čl. 46 ods. 4 ústavy podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon.

Podľa čl. 7 ods. 1 dohovoru nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.

Ústavný súd predovšetkým poznamenáva, že dovolanie (§ 368 a nasl. Trestného poriadku) je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave procesných a hmotnoprávných väd predpokladaných zákonom, pričom v zásade platí, že tento opravný prostriedok neslúži na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa ani k preskúvaniu nimi vykonaného dokazovania. Dovolanie je preto len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je totiž v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať; na objasnenie potrebných okolností prípadne potrebných na rozhodnutie o dovolaní môže vykonať dovolací súd len potrebné vyšetrovanie v obmedzenom rozsahu (§ 379 ods. 2 Trestného poriadku).

V danom prípade je relevantnou aj judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej je na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti takýto návrh podať, právomoci o ňom konať

a rozhodnúť, či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu - inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, obsahuje v sebe právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex (napr. I. ÚS 105/07). V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že uvedené obdobne platí aj ak ide o skúmanie prípustnosti návrhu na začatie dovolacieho konania, jeho opodstatnenosti a pod.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Z pohľadu ústavného súdu treba uviesť, že zásadná otázka, ktorú sťažnosť nastoľuje, je otázka prípustnosti dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku proti právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu o uložení poriadkovej pokuty. Podľa názoru najvyššieho súdu strana v trestnom konaní môže dovolaním napadnúť iba konečné rozhodnutie vo veci samej. Na druhej strane sťažovateľ vykladá ustanovenie § 368 ods. 1 Trestného poriadku o prípustnosti dovolania širšie, lebo podľa jeho názoru sa vzťahuje aj na iné rozhodnutia, než vo veci samej.

Najvyšší súd (ako dovolací súd) v podstatnej časti odôvodnenia svojho uznesenia sp. zn. 1 TdoVš 2/2007 z 19. júla 2007, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa proti uzneseniu najvyššieho súdu (ako sťažnostného súdu) sp. zn. 1 Toš 60/2006 z 21. septembra 2006, poukázal okrem iného na to, že: *„Trestný poriadok síce nedefinuje pojem vec právoplatne skončená, ale z výkladu ustanovení § 368 až § 392, ktoré upravujú inštitút dovolania je možné vyvodit' záver, že uvedený pojem napĺňajú len rozhodnutia týkajúce sa merita veci, teda rozhodnutia, ktorými sa končí trestné stíhanie obvineného ako celok.*

Odporovalo by zámeru Trestného poriadku, ak by mimoriadnym opravným prostriedkom -dovoláním, bolo prípustné napadnúť aj iné rozhodnutia súdov prvého alebo druhého stupňa nie vo veci samej, teda tie, ktoré rozhodujú len o čiastkových otázkach, napr. otázkach vedenia konania, vykonávacieho konania a pod.

Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok má v trestnom procese výnimočné postavenie a bolo by nelogické jeho osobitný štatút narušať možnosťou napadnúť tiež parciálne rozhodnutia, ktorých zákonnosť a dôvodnosť je posudzovaná v konečnom rozhodovaní o merite veci. Súdne konanie v trestných veciach je v zásade konanie dvojinštančné a zákon dáva iba v mimoriadnych prípadoch, presne stanovených, možnosť domáhať sa nápravy prípadného nezákonného postupu mimoriadnym opravným prostriedkom. Rozhodnutia o uložení poriadkovej pokuty k týmto prípadom neprináležia. Prípustenie možnosti podávať dovolanie aj čo sa týka takýchto rozhodnutí o parciálnych otázkach by prinieslo aj neprímerané predlžovanie rozhodnutia vo veci samej, najmä v komplikovaných veciach s viacerými obvinenými a v prípade väzobných vecí by znemožňovalo plynulé a rýchle vybavovanie prípadov, kde je obmedzená osobná sloboda obvinených.“

Ústavný súd konštatuje, že je plným právom najvyššieho súdu, ktorý je oprávnený rozhodovať v trestných veciach v dovolacom konaní, vykladať procesnoprávne otázky súvisiace s dovolacím konaním. Keďže ide o inštitút zavedený zákonom č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov s účinnosťou od 1. januára 2006, je pochopiteľné, že rozhodovacia prax najvyššieho súdu je dosiaľ stále iba v začiatkoch. Podľa názoru ústavného súdu však závery vyslovené najvyšším súdom v danej veci nemožno považovať za zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľa odmietnuť, a vysporiadal sa s ďalšími namietanými skutočnosťami, a preto ich ústavný súd považuje i z hľadiska ústavných aspektov za dostačujúce a ústavne konformné. Právne závery najvyššieho súdu v sťažnosťou napadnutom jeho uznesení nemožno označiť za vybočujúce z rámca platnej zákonnej úpravy a ústavný súd zastáva názor, že sú aj dostatočne zdôvodnené.

Ďalej treba poznamenať, že nejde o ojedinelý právny názor jedného zo senátov najvyššieho súdu, lebo aj iné päťčlenné dovolacie senáty najvyššieho súdu dospeli k obdobným záverom (napr. sp. zn. 1 TdoVš 2/2006) a navyše je tento názor (ako to napokon vyplýva z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1 TdoVš 2/2007 z 19. júla 2007) „v súlade aj s rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré bolo prijaté trestnoprávnym kolégiom dňa 8. decembra 2006, pod. č. Tpj 32/06“.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, mohol by v zmysle citovanej judikatúry nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 303/06), čo však, ako už bolo uvedené, v okolnostiach daného prípadu ústavný súd nezistil. Ústavný súd preto nemal dôvod do výkladu najvyššieho súdu, ktorý inak konal plne v medziach svojich ústavných právomocí, zasahovať.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol

posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 27/04, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05).

Na základe uvedeného, ako aj so zreteľom na argumentáciu sťažovateľa v sťažnosti ústavný súd konštatuje, že v danom prípade nemožno prijať záver o vecnej súvislosti medzi namietaným konaním najvyššieho súdu a porušením označených práv sťažovateľa, realnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, že sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd napokon poznamenáva, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená aj z iného pohľadu. Sťažovateľ je toho názoru, že uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy a práva na uloženie trestu výlučne na základe zákona podľa čl. 7 dohovoru. Treba povedať, že uvedené články ústavy sa vzťahujú spravidla na konanie vo veci samej. V danom prípade však nešlo o konanie vo veci samej, ale o rozhodovanie o uložení poriadkovej pokuty.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. decembra 2007